

Mikkelin kaupunki

Koulukuljetusopas

Sisällysluettelo

1. Johdanto	0
2. Koulukuljetusten myöntämisen perusteet	0
3. Koulukuljetuksen hakeminen	2
4. Koulukuljetusten järjestäminen	3
5. Kuljetus tapaturman perusteella	5
6. Toiminta poikkeustilanteissa	6
7. Liikennekasvatus ja turvallisuus	7
8. Säännöt ja ohjeet koulukuljetuksissa	8
9. Koulukuljetus maksusitoumuksen perusteella	10
10. Matkat oman uskonnon opetukseen (välituntikuljetukset)	10

1. Johdanto

Tähän koulukuljetusoppaaseen on koottu Mikkelin kaupungin perusopetuksen koulukuljetuksia koskevat periaatteet ja käytännöt. Oppaan avulla oppilaiden huoltajat saavat tietoa Mikkelin kaupungin koulukuljetusetuudesta ja periaatteista, joilla maksuton koulukuljetus Mikkelin kaupungissa myönnetään ja järjestetään. Oppaan tarkoituksena on myös varmistaa kaikille oppilaille yhdenvertainen kohtelu.

Huoltajat ovat ensisijaisesti velvollisia opastamaan lapsiaan liikkumaan omatoimisesti ja turvallisesti liikenteessä sekä huolehtimaan lapsen asianmukaisista varusteista. Vanhempien tulee tutustua koulureittiin yhdessä lapsen kanssa ja näin tukea lapsen turvallista liikkumista liikenteessä sekä koulumatkoilla että vapaa-aikana.

Päätös oppilaan oikeudesta koulukuljetukseen tehdään sivistyksen- ja hyvinvoinnin palvelualueella. Koulukuljetusten ja joukkoliikenteen järjestämisestä vastaa henkilöliikennepalvelut. Henkilöliikennepalvelut järjestävät koulukuljetukset kasvatus- ja opetuslautakunnan määrittämien perusteiden mukaisesti.

Tämä koulukuljetussääntö tulee voimaan 1.1.2016 alkaen myönnettäessä ja järjestettäessä Mikkelin kaupungin koulukuljetuksia. Opasta päivitetty 31.3.2022.

2. Koulukuljetusten myöntämisen perusteet

Koulumatkaetuus

Perusopetuslain 32 §:n perusteella esi-, perus- ja lisäopesta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen, jos koulumatkan pituus on yli viisi kilometriä. Oppilaalla on oikeus perusopetuslain mukaiseen koulumatkaetuuteen vain kunnan osoittamaan lähikouluun tai muuhun opetuksen järjestämispaikkaan. Oikeus koulukuljetukseen muodostuu väestörekisterin mukaisesta asuinpaikasta esiopetuspaikkaan tai kouluun sekä esiopetuspaikasta tai koulusta väestörekisterin mukaiseen asuinpaikkaan tai iltapäivätoimintapaikkaan. Kuljetusoikeutta ei muodostu, mikäli oppilas osallistuu esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen.

Vuoroasumisessa oppilaalla on vain yksi virallinen asuinpaikka, jonka perusteella kunta osoittaa oppilaan lähikoulun. Oppilaan koulupaikka määräytyy sen perusteella. Kunnan perusopetuslain mukaisen koulumatkaetuuden järjestämisvelvollisuus syntyy vain oppilaan virallisesta asuinpaikasta.

Kuljetettavan oppilaan matkaan voi kuulua kohtuullinen osuus, jonka oppilas kulkee itse. Tämä koskee myös esiopetusta.

Mikkelin kaupungin kasvatus- ja opetuslautakunnan määrittelemissä perusteissa esi- ja perusopetuksessa oppilaalle myönnetään koulukuljetus kaupungin osoittamaan ensisijaiseen esiopetus- tai perusopetuspaikkaan, kun koulumatkan pituus on:

- esiopetuksessa ja perusopetuksen 1. – 2. luokan oppilaalla yli 3 kilometriä
- perusopetuksen 3. – 9. luokan oppilaalla yli 5 kilometriä

Perusopetusta, lisäopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka muodostuu oppilaalle oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus.

Perusopetuslakiin perustuvaa oikeutta matkaetuun ei ole oppilailla, jotka osallistuvat perusopetukseen valmistavaan opetukseen tai jotka osallistuvat perusopetukseen ylitettyään oppivelvollisuusiän.

Oppilaalla ei ole oikeutta koulukuljetusetuuteen, jos hänet otetaan muuhun kuin kaupungin osoittamaan lähikouluun tai esiopetuspaikkaan (POL 6 § 2 mom.), tällöin oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista (POL 32 § 3 mom.) Oppilaan huoltaja voi myös järjestää kuljetuksen kouluun / esiopetukseen omalla tai tilaamallaan kulkuneuvolla, jolloin hän vastaa siitä aiheutuvista kustannuksista ja järjestelyistä kokonaisuudessaan.

Koulumatkan pituus

Koulumatkalla tarkoitetaan oppilaan päivittäistä kodin ja koulun välistä matkaa, jonka oppilas kulkee kouluun ja sieltä palatessaan. Koulumatka mitataan oppilaan väestörekisterin mukaisesta pysyvästä kotiosoitteesta, kotipiportilta koulun portille lyhintä reittiä käyttäen. Tällöin kävely- ja pyörätiet otetaan huomioon ensisijaisina kulkuväylinä. Koulumatkoja voidaan tarkastaa uudelleen huoltajan tai koulun pyynnöstä esim. tilanteissa, jolloin mitatulla reitillä tai sen osalla ei ole talvikunnossapitoa. Kunnan velvollisuus ei ole järjestää kuljetusta koko matkalle.

Koulumatkan mittaaminen suoritetaan Mikkelin kaupungin henkilöliikennepalveluissa ReittiGis -ohjelman avulla. Koulumatkoja voidaan tarkastaa uudelleen huoltajan tai koulun pyynnöstä esim. tilanteissa, jolloin mitatulla reitillä tai sen osalla ei ole talvikunnossapitoa.

Koulumatkan rasittavuus, vaikeus ja vaarallisuus

Oppilaalla on oikeus koulumatkaetuuteen myös silloin, kun matka muodostuu oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi (perusopetuslaki 628/1998, 32 §).

Mikkelin kaupunki käyttää Koululiitu-ohjelmaa suositusluonteisesti tieosuuksien vaarallisuuden arvioinnissa vuosiluokkien 0 – 6 oppilaiden koulumatkojen osalta. Koulutien vaarallisuutta arvioidaan tarvittaessa myös tutustumalla tieolosuhteisiin paikan päällä tai pyytämällä kannanotto muilta viranomaisilta. Yksitysteiden tienpidosta ja turvallisuuteen liittyvistä toimenpiteistä kuten nopeusrajoituksista ja talvikunnossa pidosta vastaa tiekunta.

Kuljetuksen järjestäminen koulumatkan vaikeuden tai rasittavuuden perusteella edellyttää aina asiantuntijan lausuntoa. Lausunnon voi antaa lääkäri tai psykologi ja lausunnosta on ilmentävä kuljetustarpeen syiden ja perustelujen lisäksi se, millä kulkumuodolla asiantuntija suosittelee kuljetuksen tapahtuvan. Lausunnosta on myös ilmentävä selkeästi, mille ajanjaksolle asiantuntija suosittelee koulukuljetuksen järjestämistä. Lausunto ei velvoita kuntaa kuljetuksen järjestämiseen, mutta sitä käytetään asiantuntija-apuna päätöksenteossa.

Petokuljetukset

Petokuljetuksen perusteeksi ei riitä pelkkä havainto, vaan siihen tarvitaan riistanhoitoyhdistyksen (Mikkelin riistanhoitoyhdistys) lausunto eläimen häiriökäyttäytymisestä (susi ja karhu). Lausunto ei velvoita kuntaa kuljetuksen järjestämiseen, mutta sitä käytetään asiantuntija-apuna päätöksenteossa. Petoeläinkuljetusta haetaan erillisellä kuljetushakemuksella. Hakemuksen pohjalta tilanne arvioidaan oppilas- ja tapauskohtaisesti.

Koulumatkaan käytettävä aika

Perusopetuslain § 32 mukaan oppilaan päivittäinen koulumatka saa odotuksineen kestää enintään:

- kaksi ja puoli tuntia oppilaan ollessa alle 13-vuotias lukuvuoden alkaessa
- kolme tuntia oppilaan ollessa yli 13-vuotias lukuvuoden alkaessa.

Alla olevassa Kuntaliiton tekemässä taulukossa on esitetty keskimääräisiä kävelyajoja ikäluokittain.

Oppilaan kilometriä kohti tarvitsema keskimääräinen kävely aika

Ikä vuosina	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Kävely aika min/km	16 min	15 min	14 min	13 min	12,5 min	12 min	11,8 min	11,6 min	11,4 min	11,2 min	11 min	10,8 min

3. Koulukuljetuksen hakeminen

Koulumatkaetuus myönnetään ilman hakemusta ensisijaiseen Mikkelin kaupungin osoittamaan lähikouluun, mikäli perusteissa määritellyt kilometrirajat täyttyvät.

Yksittäistä oppilasta koskevaa koulumatkaetuutta tai sen muutosta tulee huoltajan hakea erillisellä hakemuksella. Tämä tarkoittaa sitä, että hakemus tulee perustella koulumatkan rasittavuuden tai vaativuuden, tien vaarallisuuden tai koulumatkaan käytettävän ajan perusteella.

Harkinnanvarainen koulukuljetus voidaan myöntää korkeintaan lukuvuodeksi kerrallaan. Kuljetus voidaan järjestää myös osalle vuotta (esim. terveydellisistä syistä tai talvikuukausiksi). Myös asiantuntijalausunnat on toimitettava joka lukuvuosi hakemuksen mukana uudelleen.

Erityisen tuen oppilailla noudatetaan samaa hakukäytäntöä kuljetusetuuden suhteen.

Kuljetusetuuden hakeminen tapahtuu sähköisellä hakulomakkeella. Hakulomake löytyy Mikkelin kaupungin oppimisen sivuilta:

<https://www.oppiminen.mikkeli.fi/perusopetus/perusopetuksen-yhteiset-kaytannot/koulukuljetus/>

Hakemukset ja niihin mahdollisesti liitetyt lausunnot tulee tehdä tulevaa lukuvuotta koskien huhtikuun 1. päivään mennessä. Myöhemmin tulleet hakemukset käsitellään lukuvuoden alettua syyskuussa.

Lausunnot voi lähettää myös postitse osoitteella:

Mikkelin kaupunki, Sivistystoimi, Maaherrankatu 9 – 11, 50100 Mikkel.

Opetusjohtaja tekee kuljetusetuuspäätöksen huoltajan hakemuksen pohjalta kokonaisharkinnan perustella, kasvatus- ja opetuslautakunnan päättämien koulukuljetuseriaatteiden mukaisesti.

4. Koulukuljetusten järjestäminen

Koulukuljetukset pyritään järjestämään ensisijaisesti julkisella liikenteellä. Mikäli koulukuljetusta ei pystytä järjestämään julkisen liikenteen avulla, se järjestetään mm. tilauslinja-autoilla tai taksilla. Koulukuljetusta ei järjestetä tilanteissa, joissa oppilas asuu tilapäisesti muualla kuin väestörekisterin mukaisessa osoitteessa.

Koulukuljetusta ei välttämättä järjestetä oppilaan koko koulumatkalle, vaan oppilaan tulee varautua siihen, että hän kulkee osan koulumatkasta omatoimisesti, tämä koskee myös esiopetusoppilaita. Kuljetuksen myöntämisen perusteena oleva kilometriraja on pisin mahdollinen omavastuumatka oppilaan omatoimiselle kulkemiselle. Oppilaan koulukuljetukseen ja omatoimiseen kävelyyn kuluva yhtenäisaika odotusaikoinen ei kuitenkaan saa ylittää perusopetuslain mukaisia päivittäisiä koulumatkaan kuluvia aikoja.

Koulukuljetusten järjestämisessä haja-asutusalueen alemman tieverkoston teillä, lyhyt siirtymä kuljetuksen nouto- tai jättöpaikkaan sekä tien ylitys on sallittua mahdollisesta vaarallisuusluokituksesta huolimatta. Valtateiden ja kantateiden varsilla kuljetukset järjestellään siten, että 0.-6. luokkien oppilaat eivät joudu tietä ylittämään, mutta lyhyt 10-200m siirtymä bussipysäkille tai kuljetuksen noutopaikkaan on tällöinkin mahdollista.

Oppilas noudetaan ”kotiportailta” vain poikkeustapauksissa ja erikseen perustellusta syystä. Perusteltu syy voi olla esimerkiksi liikuntaeste. Huoltajan työeste, vuorotyö, opiskelu tai kotihoidossa olevien muiden lasten hoitaminen eivät ole riittäviä perusteita.

Tiedot koulukuljetusjärjestelyistä

Oppilaan koulukuljetukseen liittyvät tiedot löytyvät Wilmasta oppilaan kuljetustiedoista. Esioppilaan osalta huoltaja saa kuljetustiedot päiväkodilta. Kuljetusjärjestelyihin tulleista muutoksista ei tule erillistä ilmoitusta vaan on huoltajan vastuulla tarkistaa tiedot Wilmasta. Huoltajien tehtävä on myös selvittää linja-autojen aikataulut. Joukkoliikenteen aikataulut löytyvät osoitteesta <https://www.mikkeli.fi/sisalto/palvelut/joukkoliikenne-2>

Huoltajien tulee lukuvuoden alkaessa ja aikana seurata Wilmasta koulukuljetustietoja, sillä kuljetukset ja niiden aikataulut voivat muuttua ensimmäisten kouluviikkojen aikana tai esim. jaksomuutosten yhteydessä.

Koulukuljetuksen erityistarpeet

Kuljetusten suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan oppilaan kyky suoriutua koulumatkasta sekä mahdolliset erityistarpeet. Koulukuljetuksen erityistarve määritellään koulukuljetuspäätöksessä.

Kuljetuksen järjestäminen erityistarpeen mukaan;

- Portilta – portille: kuljetus lähtee lapsen kotitontin portilta päättyen koulun portille ja toisin päin, esim. liikuntaesteisen oppilaan kuljetus.
- Saattaen vaihdettava:
  - saattaen vaihdettavan lapsen kohdalle huoltaja on velvollinen saattamaan (tai järjestämään saattajan) lapsen taksille ja hakemaan lapsen taksilta
  - koulun tai varhaiskasvatusyksikön henkilökunta vastaa lapsen vastaanottamisesta taksilta ja saattamisesta taksille.
- Inva: kuten saattaen vaihdettava, kuljetuskalustona invataksi.

Saattaen vaihdettavaa lasta ei koskaan saa jättää minkään syyn varjolla yksin, vaikka huoltaja ei sovitulla paikalla olisikaan. Kuljettaja voi yrittää puhelimitse tavoittaa lapsen vanhempia, jos huoltaja on antanut puhelinnumeron kuljettajalle. Jos huoltajaa ei ole paikalla eikä puhelimella tavoiteta, lapsi jatkaa kyydissä reitin loppuun asti. Mikäli huoltajaa/huoltajia ei edelleenkään tavoiteta, kuljettajan tulee ottaa yhteyttä Mikkelin sosiaali- ja kriisipäivystykseen 24/7, p. 044 794 2394.

Lukujärjestyksistä poikkeavat kuljetukset

Koulukuljetusoppilas on oikeutettu koulukuljetukseen myös ennen tai jälkeen hänelle annetun tukiopetuksen. Jälki-istuntoon määrätyle oppilaalle rehtori katsoo kuljetusjärjestelyt niin, että oppilaan on mahdollista kulkea kotimatka myöhemmin lähtevällä aikataulun mukaisella vuorolla tai kuljetuksella tai muulla järjestetyllä tavalla. Tukiopetus, jälki-istunto ja TET-harjoittelu pyritään järjestämään siten, ettei niistä aiheudu ylimääräisiä kuljetuskustannuksia.

Kuljetuksesta maksettava saattokorvaus

Mikkelin kaupunki voi suorittaa huoltajalle saattokorvausta oppilaan kuljettamisesta aiheutuneista kustannuksista. Oikeutta saada saattokorvaus oppilaan kuljetuskustannuksiin tulee hakea koulukuljetushakemuksella ennen kuljetuksen aloittamista. Saattokorvauksen myöntämisen edellytyksenä on, että Mikkelin kaupunki ei ole järjestänyt kuljetusta muulla tavoin. Saattokorvausta maksetaan varta vasten tehdystä saatosta kunnallisen yleisen virkaehtosopimuksen mukainen kilometrikorvaus koti-koulu/koulu-koti tai työ- ja muun asiointimatkan yhteydessä tehdystä saatosta Kelan matkamääräysten mukainen km-korvaus koti-koulu/koulu-koti. Korvaus maksetaan jälkikäteen laskua vastaan.

Oppilaat ovat perusopetuslain 32 §:n nojalla järjestetyssä koulukuljetuksessa kunnan / kuljetuksen järjestäjän vastuulla. Tämä ei koske tilanteita, jossa oppilaan kuljetuksen järjestämiseksi on myönnetty saattoavustus huoltajalle. Perusopetuslain 34 §:n mukaan koulumatkalla sattuneen tapaturman hoito on kuitenkin oppilaalle maksuton.

Peruskoululaisten maksuton Waltti -joukkoliikenne

Peruskoululaisten toistaiseksi käytössä oleva maksuton Waltti -joukkoliikenne koskee Mikkelissä asuvia Mikkelin kaupungin perusopetuksen oppilaita ja mahdollistaa koulumatkojen lisäksi myös vapaa-ajanmatkustuksen. Joukkoliikenne on peruskoululaisille maksutonta myös koulujen lomien aikana.

Maksuton Waltti -joukkoliikenne koskee ainoastaan avointa joukkoliikennettä, ei tilausliikenteen ostettuja koulukuljetuksia.

Waltti -joukkoliikenteen aikataulu- tai reittineuvontaa ja tiedot löytyvät internetistä osoitteesta:

<https://www.mikkeli.fi/sisalto/palvelut/joukkoliikenne-2>

5. Kuljetus tapaturman perusteella

Koulutapaturman perusteella voidaan oppilaalle tarvittaessa järjestää määräaikainen koulukuljetus. Koulutapaturmissa kuljetus voidaan järjestää, vaikka oppilas ei kävisi hänelle osoitettua lähikoulu.

Vapaa-ajalla sattuneissa tapaturmissa koulukuljetus järjestetään, mikäli oppilaan mahdollinen oma vapaa-ajan vakuutus ei kuljetusta korvaa. Vapaa-ajan tapaturman ollessa kyseessä kuljetus järjestetään ainoastaan väestörekisterin mukaisesta osoitteesta oppilaalle osoitettuun lähikouluun.

Tapaturmiin liittyvissä kuljetuksissa, tulee ensin ottaa yhteyttä kouluun. Koulut toimittavat mahdolliset kuljetukseen liittyvät tiedot (lääkärintodistukset, lukujärjestystiedot ym.) henkilöliikennepalveluihin.

Tapaturmien vuoksi tarvittavan koulukuljetuksen järjestämiseen varataan 3 - 5 arkipäivää siitä päivästä lukien, kun lääkärintodistus on saapunut henkilöliikennepalveluihin. Kuljetusta ei järjestetä ennen lääkärintodistuksen toimittamista. Huoltajan vastuulla on hankkia tapaturmasta lääkärintodistus. Todistuksesta tulee ilmetä, minkälainen vamma on kyseessä, miten se vaikuttaa oppilaan kulkemiseen ja miten kauan tapaturmakuljetusta tarvitaan. Kuljetus tapahtuu joko julkisilla kulkuvälineillä tai

tilausajokuljetuksena. Koulukuljetus järjestetään lääkärintodistuksessa annettujen tietojen perusteella. Perumatta jätetty tai aiheeton kuljetus peritään huoltajalta.

Kuljetus pyritään aloittamaan aina maanantaiaamusta, jotta kuljetusmuutokset ehditään tiedottamaan kouluille, kuljettajille ja tarvittaessa muiden kuljetusoppilaiden huoltajille. Kuljetusten yhdistelyjen vuoksi oppilas voi joutua odottamaan kuljetusta tai menemään kouluun ennen oppituntien alkua.

Huoltajan tulee varautua itse kuljettamaan oppilasta, kunnes kuljetus saadaan järjestettyä.

Alle kaksi viikkoa kestävässä tapaturmakuljetuksissa ensisijainen kuljetusmuoto on huoltajille maksettava saattokorvaus. Korvaus maksetaan huoltajille koulukuljetushakemuksen perusteella.

6. Toiminta poikkeustilanteissa

Koulukuljetusauto ei saavu pysäkille

Jos koulukuljetus ei saavu sovittuun aikaan noutopaikkaan/pysäkille, oppilaan ei tule odottaa kuljetusta pysäkillä kohtuuttoman pitkään (=yli 30 minuuttia), vaan on parasta, että oppilas menee takaisin kotiinsa tai hakeutuu huoltajiensa avustamana kouluun. Oppilaan on hyvä ilmoittaa asiasta huoltajille. Ajokelin ollessa erityisen huono tai muista erityisistä syistä voi joskus käydä niin, että auto ei pääse kulkemaan aikataulun mukaisesti. Liikennöitsijä voi tällöin mahdollisuuksien mukaan järjestää korvaavan kuljetuksen. Huoltajan tulee ohjeistaa oppilas toimimaan myös poikkeavissa tilanteissa, esim. silloin kun koulukuljetus ei jostain syystä saavukaan noutamaan oppilasta.

Kuljetuksen laatuun tai liikennöitsijän toimintaan ei olla tyytyväisiä

Mikäli kuljetusoppilas ja hänen huoltajansa eivät ole tyytyväisiä kuljetuksen laatuun, tulee huoltajan ottaa yhteyttä kouluun / esiopetuspaikkaan tai Mikkelin kaupungin henkilöliikennepalveluihin. Henkilöliikennepalveluiden tehtävänä on selvittää ongelmatilanteen tapahtumat ja olla yhteydessä kuljetusyrittäjään tilanteen selvittämiseksi ja palvelun parantamiseksi. Palautteet ja reklamaatiot tulee toimittaa henkilöliikennepalveluihin sähköpostilla osoitteeseen koulukuljetukset@mikkeli.fi. Jotta palaute voidaan käsitellä, tulee siitä selvittää tarkasti mitä reittiä, liikennöitsijää ja ajankohtaa palaute koskee.

Onnettomuudet

Koulukuljetuksen aikana tapahtuvista onnettomuuksista tulee kuljettajan ilmoittaa välittömästi poliisille sekä kouluun tai päiväkotiin ja henkilöliikennepalveluihin. Ilmoitus henkilöliikennepalveluihin tulee tehdä myös niissä tapauksissa, jolloin onnettomuudesta ei ole aiheutunut henkilövahinkoja, esim. ojaanajo.

Kunta vastaa oppilaille koulussa tai koulumatkalla tapahtuvista tapaturmista. Vastuu koskee varsinaista kouluaikaa ja koulumatkaa sekä koulun järjestämiä opinto- ym. retkiä. Kunta korvaa tapaturman aiheuttamat hoitokulut. Liikennevahingoissa, joissa toisena osapuolena on moottoriajoneuvo, hoitokulut tulee ohjata ensisijaisesti lakisääteisen liikennevakuutuksen korvattaviksi. Esinevahinkoja ei pääsääntöisesti korvata.

Mikäli sattuu vakava liikenneonnettomuus, jossa tapahtuu henkilövahinkoja, vastaa poliisi tilanteen hallinnasta ja tiedottamisesta. Jos sattuu vakavuusasteeltaan lievempi onnettomuus, on koulu velvollinen tiedottamaan oppilaiden huoltajille tapahtuneesta.

Koulumatkaksi ei katsota oppilaan poikkeamista koulureitiltä tai jos hän ei käytä hänelle osoitettua koulukuljetusta, vaan oppilas esim. menee koulusta suoraan kaverin luokse tai huoltaja hakee hänet koululta.

Poikkeukselliset keli- yms. olosuhteet

Huonojen keliolosuhteiden, työtaistelun tms. aiheuttamien poikkeustilanteiden sattuessa ei kunta vastaa erillisistä kuljetuksista. Näissä tapauksissa päätös oppilaan kouluun lähettämisestä on huoltajan vastuulla. Kuljettajalla on oikeus tehdä tilannekohtaiseen harkintaan perustuva päätös muuttaa koulukuljetusreittiä tai oppilaan nouto- tai jättöpaikkaa tilapäisesti liikenneturvallisuuksista johtuen.

Vahinko- tai ilkivaltatapaus

Mikäli oppilas aiheuttaa koulukuljetusautolle vahinkoa ja/tai ilkivaltaa, on hän velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon. Tällöin oppilaan huoltaja ja liikennöitsijä sopivat keskenään vahinkojen korvaamisesta. Mikkelin kaupunki ei korvaa oppilaiden koulukuljetusautoille aiheuttamia vahinkoja.

7. Liikennekasvatus ja turvallisuus

Päävastuu liikennekasvatuksessa on huoltajilla, jotka ovat velvollisia opastamaan lapsiaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä. Huoltajien toivotaan huolehtivan siitä, että erityisesti koulunsa aloittaville, mutta myös vanhemmille oppilaille opetetaan hyvin koulureitti, aikataulut ja liikenteessä kulkeminen. Vanhempien on neuvottava ja opastettava ja tarpeen mukaan kuljettava mukana sekä saatettava lasta, kunnes hän oppii itse kulkemaan ja huomioimaan liikennettä. Huoltajat vastaavat koulukuljetuksessa olevien lasten turvallisesta pääsystä kotoa autoon ja autosta kotiin.

Vanhempien tulee arvioida, onko heidän lapsensa riittävän kypsä kulkemaan koulumatkan tai osan koulumatkasta pyörällä. Suositus on, että esi- ja 1.-2 luokan oppilaat eivät kulkisi kouluun pyörällä. Pyöräilykypäriä tulee lain mukaan käyttää aina pyöräilläessä. Lisäksi tulee huolehtia heijastimen käytöstä pimeään vuodenaikaan.

Laki järjestyksenpitämisestä joukkoliikenteessä oikeuttaa kuljettajan poistamaan häiriötä aiheuttavan matkustajan, joka kielloista huolimatta jatkaa häiriön aiheuttamista. Matkustajaa ei saa kuitenkaan poistaa, jos siitä aiheutuisi vaaraa hänen terveydelleen.

Oppilas voi vaikuttaa omaan turvallisuuteensa myös koulukuljetuksen ja julkisen liikenteen käyttäjänä. Kuljettajalle on taattava työrauha, jotta hän voi keskittyä ajamiseen. Oppilaat eivät saa myöskään häiritä muita matkustajia.

Koulun piha-alueen liikenne järjestetään siten, että se ei vaaranna oppilasturvallisuutta. Koulut osoittavat piha-alueiden tuntumasta vanhemmille turvallisen oppilaiden jättö- ja noutopaikan. Liikennöitsijöiden/autoilijoiden vastuu kattaa matkan autoon noususta kotipysäkiltä tai noutopisteestä koulun pysäkille jättämiseen ja toisin päin.

8. Säännöt ja ohjeet koulukuljetuksissa

Liikennöitsijän/kuljettajan muistilista

- Oppilaat otetaan kyytiin ja jätetään turvallisessa paikassa.
- Koulukuljetuksen aikana kielletyn ja sallitun rajat tehdään oppilaille selväksi, pelisäännöt kerrotaan oppilaille ja ongelmat ratkaistaan keskustellen.
- Kaikki kuljettajat sitoutuvat noudattamaan samoja menettely tapoja ja edellyttävät samalla tavalla häiriötöntä käyttäytymistä.
- Turvavyöt ovat helposti saatavilla ja tarvittaessa niiden käytössä opastetaan. Kuljettaja valvoo, että turvavyöt kiinnitetään ja pidetään kiinni. Myös kuljettaja käyttää itse turvavyötä, kuten laki velvoittaa. Jos autossa on turvatyyny matkustajan paikalla, isoin oppilas sijoitetaan sille paikalle ja istuin vedetään mahdollisimman kauas.
- Henkilöautolla kuljetettaessa kuljettajan vastuulla on, että autossa on tarvittavat lain edellyttämät turvalaitteet. Lapsen mukana matkustava huoltaja on vastuussa siitä, että alle 15-vuotiaasta lasta kuljetetaan tieliikennelain 94 §:ssä säädettyllä tavalla asianmukaista turvalaitetta käyttäen. Ellei huoltaja ole lapsen mukana, ajoneuvon kuljettajan on, M3-luokan linja-auton (kokonaismassaltaan yli 5000 kg ja kuljettajan lisäksi tilaa yli 8 matkustajalle) kuljettajaa lukuun ottamatta, huolehdittava siitä, että alle 15-vuotias lapsi matkustaa tieliikennelain 94 §:ssä säädettyllä tavalla turvalaitetta käyttäen.
- Kuljettaja noudattaa nopeusrajoituksia ja muita liikennesääntöjä.
- Aina kun mahdollista, oppilas jätetään sekä koulun että kodin luona niin, että hän ei joudu ylittämään katua.

Oppilaan muistilista

- Oppilaat ovat odottamassa autoa sovituksessa paikassa vähintään 5 minuuttia ennen annettua noutoaikaa.
- Autoa odotetaan tien reunassa tai pysäkillä.
- Autoon ei mennä eikä siitä poistuta liikenteen puolelta.
- Autoon mennään rauhallisesti ja vältetään ryntäilyä.
- Oppilaat menevät sovituille paikoilleen.
- Reppuja ei jätetä turvavyötä käytettäessä selkään, vaan ne pidetään joko jaloissa, sylissä tai tavaratilassa.
- Linja-autossa tai taksissa käyttäydytään rauhallisesti ja ystävällisesti – näin kaikki viihtyvät ja tuntevat olonsa turvalliseksi.
- Autosta poistutaan rauhallisesti. Ennen poistumista on tarkistettava, että kaikki omat tavarat ovat mukana.
- Autosta poistuttaessa jäädään ennen tien ylitystä odottamaan, että auto on poistunut. Tietä ei saa koskaan lähteä ylittämään auton edestä tai takaa.
- Pimeään aikaan oppilas käyttää heijastinta.
- Oppilas ilmoittaa, jos hän voi pahoin esimerkiksi kuumuuden, ahtauden, heikon ilmaston tai matkan rasittavuuden takia.

Vanhempien muistilista

- Lapselle selvitetään kuljetusaikataulut ja lapsen kanssa harjoitellaan turvallista kulkemista kuljetuspaikalle.
- Lapsen kanssa keskustellaan turvallisesta, ystävällisestä ja toiset huomioivasta käyttäytymisestä koulukuljetusten aikana. Koulukuljetuksen pelisääntöjä on hyvä kerrata kotona aika ajoin lukuvuoden aikana.
- Lapselta kysellään säännöllisesti koulumatkan kuulumisia ja lapsen esiin tuomaa palautetta viedään tarvittaessa eteenpäin koululle tai henkilöliikennepalveluihin.
- Kuljettajalle kerrotaan tarvittaessa lapsen sairauksista ja mahdollisista lääkityksistä (esim. diabetes, epilepsia) tai muista lapsen tuen tarpeista, joista kuljettajan on hyvä tietää. Kuljettaja on vaitiolovelvollinen lapsen terveydentilaan liittyvistä asioista.
- Huolehditaan, että lapsi on ajoissa odottamassa koulukuljetusta sovituksessa paikassa.
- Huolehditaan, että lapsi käyttää pimeällä heijastinta.
- Ilmoitetaan kuljettajalle, jos lapsi ei sairastumisen tai muun syyn vuoksi tarvitse kuljetusta.
- Otetaan yhteyttä opettajaan, rehtoriin tai koulun koulukuljetusvastaavaan, jos lapsi kertoo koulumatkan aikana tapahtuvasta kiusaamisesta.

9. Koulukuljetus maksusitoumuksen perusteella

Alueella, jossa ei ole tarjolla joukkoliikennepalveluja, voidaan oppilaalle myöntää koulukuljetus ns. maksusitoumuksella, mikäli oppilaalla ei muutoin ole oikeutta maksuttomaan koulukuljetukseen. Huoltaja vastaa palvelun kustannuksista myöhemmin esitettävien kustannusten mukaisesti. Edellytyksenä kuljetuksen toteuttamiselle on, että koulukuljetuksia suorittavassa autossa on tilaa. Kouluauton reittiä ei maksusitoumuksen vuoksi muuteta, eikä sille saa tulla lisäkilometrejä. Maksusitoumuskuljetusten vuoksi ei myöskään hankita lisäkalustoa. Oppilas voi kulkea maksusitoumuksella koko lukukauden tai osan lukukaudesta kuitenkin niin, että sitoutuu maksamaan kuljetuskustannukset vähintään yhdeltä kuukaudelta.

Kun asiasta on neuvoteltu liikennöitsijän kanssa, luvan koulukuljetusoikeudesta antaa henkilöliikennepalvelut. Kuljetus maksusitoumuksella on aina tilapäinen, eikä luo pysyvää kuljetusoikeutta. Maksusitoumuskuljetuksessa oleva oppilas ei saa viedä paikkaa oppilaalta, jolla on oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen.

Maksusitoumuksella kuljetukseen oikeutettu oppilas voi kysyä reitin aikataulun liikennöitsijältä. Liikennöitsijä tekee sopimuksen oppilaan huoltajan kanssa ja myös laskuttaa kustannukset suoraan huoltajalta ao. taksan mukaisesti.

Maksusitoumuksella myönnetyn kuljetuksen hinta on 1.-5. lk:n oppilaalle 30 euroa / kk / kuljetussuunta ja 6.-9. lk:n oppilaalle 45 euroa / kk / kuljetussuunta. Hinnoittelu seuraa joukkoliikenteen koululaislipun hinnoittelua ja muuttuu sen muuttuessa. Korvaus laskutetaan lukukausittain/kuukausittain, eikä siitä tehdä hyvityksiä tai palautuksia käyttämättömien matkojen osalta. Maksusitoumukseen perustuva kuljetus voidaan lopettaa maksamattomien kuljetuslaskujen vuoksi.

Maksusitoumuskuljetuksia voidaan myöntää vasta sitten, kun henkilöliikennepalvelut on hyväksynyt liikennöitsijän toimittaman kyseisen lukuvuoden reittiselvityksen.

10. Matkat oman uskonnon opetukseen (välituntikuljetukset)

Välituntikuljetukset järjestetään Mikkelin kaupungin yleisten koulukuljetuseriäiden mukaan. Joukkoliikenne on ensisijainen kuljetusmuoto, silloin kun se on käytettävissä. Myös kävelyä voi tulla (1-2 luokkalaisille max. 3 km, 3-9 –luokkalaisille max. 5 km).

Kuljetusten yhdistelyn vuoksi matkaan tulee olla käytettävissä vähintään 30 minuuttia. Taksikuljetuksia järjestetään vain poikkeustilanteissa hakemuksen perusteella tai esim. silloin, kun paluumatka opetuksesta koululle tai matka koululta opetukseen ei aikataulullisesti onnistu julkisilla kulkuvälineillä. Kuljetusjärjestelyjen vuoksi oppilaille saattaa tulla odotusaikaa koululla.